

Toch nog Kerstmis

Rampzalig Kerstfeest in 13 verhalen

Enno van der Schans

illustraties Roelof van der Schans

*Tweede, geheel herziene druk
(Twaalf bewerkte verhalen en een nieuw verhaal)*

© Tekst: Enno van der Schans
© Illustraties: Roelof van der Schans
www.roelofvanderschans.nl

Uitgeverij Menuet
www.uitgeverijmenuet.nl

Redactie en vormgeving: Wilma Degeling
Druk: Bal Media

Alle rechten voorbehouden

ISBN 978-94-91707-17-9
NUR 303

Toch nog Kerstmis

Rampzalig Kerstfeest in 13 verhalen

Enno van der Schans

illustraties:
Roelof van der Schans

Uitgeverij Menuet

Inhoudsopgave

De Bakfietspianist	6
Kerst met kalkoen	10
Isolatie	16
Fraser Island	20
De bank	26
De rode tas	32
Kerkhofseks	38
Vliegtuigstoel	44
Berenlul	50
Maya Cruise	56
Niet ontvankelijk	62
Terug naar de tropen	68
Let it snow	74

De Bakfietspianist

De piano klonk vriendelijker gestemd dan gewoonlijk. Terwijl hij zijn vingers over de toetsen liet glijden, zwart en wit door elkaar, schoot het hem te binnen dat het de dag voor Kerstmis was. Dat voelde zo'n instrument misschien. Vlak voor hem gaapte het open binnenwerk van de bejaarde cafépiano, jarenlang moegespeeld op zijn bruin uitgeslagen oude mannengebit, de zwarte lak bekrast en verweerd als een oude schutting. Het instrument stond scheefgezakt op een provisorisch toneelpodium. De wieltjes onder de poten ontbraken en het moest de cafébaas onmenselijke inspanning gekost hebben om het gevaarte erop te schuiven.

Hij haalde zijn vingers van de toetsen, nam een slok van zijn bier en stak een sigaret op. Het was weer niks vanmiddag, constateerde hij, machteloos muzikaal vuurwerk zonder vuur. Achterover hangend in zijn stoel dacht hij terug aan de vele jaren met rampzalige kerstdagen in het café. Hoe lang was het geleden dat zijn droom in drank was veranderd? Na het legen van zijn glas beukte hij met de sigaret in zijn mond een ragtime uit de snaren, totdat zijn ogen hevig gingen tranen van de rook. Het was hem nog nooit gelukt om goed te spelen met een sigaret in zijn mond.

De Bakfietspianist kon dat wel, herinnerde hij zich terwijl hij zijn ogen droogwreef. Als kleine jongen had hij meer dan eens na schooltijd stiekem zijn opgelapte kinderfiets uit de stalling gehaald om in het stadscentrum te gaan luisteren naar de Bakfietspianist. Hij wist waar hij hem kon vinden, recht voor de deuren van het grote warenhuis, zijn bakfiets geparkeerd langs het trottoir. Altijd met een sigaret in zijn mondhoek.

Van veraf zag je hem al zitten op zijn krukje dat met ijzeren stangen aan de rand van de bakfiets gemonteerd was, hoog verheven boven de auto's en de hoeden van de mensen. Een geluidloze muziekvirtuoos achter de bewegende hamertjes van een

tot het meest elementaire karkas gereduceerde piano. Dichterbij hoorde je de muziek en naast de bakfiets zag je dan de kale violist, die behalve het vioolspelen ook het voortbewegen van de bakfiets voor zijn rekening placht te nemen. De bakfiets zelf werd geheel in beslag genomen door de piano, die aan de bovenkant en drie zijden omhuld werd door verweerd glas. Aan één kant was het hokje open en daar zat de pianist, op zijn staketsel naar buiten hangend als een zeiler in zijn trapeze. Het glas was volgeplakt met krantenknipsels en foto's, vergeeld maar nog goed leesbaar. De teksten verhaalden over twee veelbelovende jonge musici die na hun conservatoriumopleiding door geldgebrek, crisis en oorlogsjaren aan lager wal waren geraakt en helaas genoodzaakt waren als straatmuzikanten hun brood te verdienen. Van wat zij speelden bleef altijd iets in zijn hoofd rondzingen. Het begin van, zo ontdekte hij later, de Traviata van Verdi. Het klonk zo mooi dat hij, telkens als hij stond te luisteren hoe zij met hun spel wat geld bij elkaar scharrelden, zijn ogen warm voelde worden van medelijden.

Hij was niet onopgemerkt gebleven. De musici begonnen hem te groeten als hij weer eens kwam luisteren en het kwam zelfs tot een praatje. Het verhaal van de kranten werd met nieuwe, treurige details uitgebreid en van zijn kant gaf hij wel eens verzoeknummers op. Dan voelden de klanken nog meer als zijn muziek. Even was hij dan ook heel teleurgesteld toen de Bakfietspianist zijn hoofd schudde als antwoord op zijn vraag om *Black and White Rag* te spelen. Tot de pianist er meteen achteraan vroeg of hij dat zelf kon spelen. Dat kon hij. Van een vriendje had hij de bladmuziek te leen gekregen, waarvan hij de noten met potlood in zijn muziekschriftje had overgeschreven. Met engelengeduld had hij het nummer vervolgens ingestudeerd, in een verwoede poging iets te bereiken wat zijn ene jaartje pianoles hem niet had kunnen geven. Hij had het zelfs al eens in het openbaar uitgeprobeerd, in het warenhuis op de voorspeelpiano van de muziekafdeling, die hem daartoe door de altijd vriendelijk glimlachende verkoopster voor een ogenblik was afgestaan.

Hij kon het, dat durfde hij zelfs hardop te zeggen. De Bakfietspianist boog zich naar hem toe met de vraag of hij het dan op zijn piano ten gehore wilde brengen. Hij begon helemaal te trillen, de voorbode van een gebeurtenis waarin een droom werkelijkheid gaat worden. Beetgepakt en opgetild door de Bakfietspianist zat hij al in de trapeze en hij zette zijn vingers zorgvuldig op de toetsen. Die toetsen gingen zwaar en stroef. Al spelend begreep hij opeens waarom de Bakfietspianist zoveel eelt op zijn vingers had zitten. Hij had dat niet, maar het lukte hem toch om de juiste tonen aan de piano te ontlokken. Hij speelde en speelde. Het nummer kon hem niet lang genoeg duren. En toen opeens was er het applaus van de mensen met de

hoeden en stond hij weer op de grond. De Bakfietspianist schonk hem, na een trek van zijn sigaret, een vriendelijke glimlach en de violist boog zich naar hem toe met een goedkeurend schouderklopje. Daarna klom de Bakfietspianist zelf weer op zijn hoge kruk en klemde de violist zijn viool weer onder zijn kin. Verdwaasd door het succes had hij zich dwars door het publiek uit de voeten gemaakt, zijn gedachten bij het eelt op de vingers van de Bakfietspianist en het brood dat de man daarmee moest verdienen.

Hij keek het café rond, zijn eigen vingers met ouderdomsvlekken nu weer rustend op de toetsen van de cafépiano. De donkerbruin geverfde ruimte was inmiddels verduisterd door donkere wolken die het invallen van de avondschemering versnel hadden. De lege bierglazen en de volle asbakken vervaagden in het wegstervende daglicht. Aan de bar zaten de eerste stamgasten van de avond. Hun praten en lachen vermengden zich met het geluid van zijn muziek. Tegenwoordig draaide dat meestal uit op het spelen van ragtime, daar kreeg hij nooit genoeg van. Met je vingers tapdansen op de toetsen. Af en toe kwam er even iemand bij hem kijken en luisteren, een reisgenoot op de alcoholische route richting Kerstmis zonder kalloen. Het zou niet lang meer duren totdat de barkeeper hem een briefje van twintig in zijn hand kwam drukken met de mededeling dat het voor vandaag wel weer mooi was geweest.

Na een nieuw biertje en zijn zoveelste sigaret schakelde hij over op een geïmproviseerde blues, voorover hangend boven het oude instrument dat waggelend op de losliggende planken van het podium meegaf. Plotseling kreeg hij het gevoel dat hij aangestaard werd. Hij draaide zich om naar het raam van het café en zag een kleine jongen staan met zijn gezicht tegen het glas gedrukt. Verder spelend knikte en lachte hij even naar de jongen, die voorzichtig een glimlach op zijn gezicht toverde. Op de piano varieerde en moduleerde hij de blues totdat hij er in ieder geval zelf een warm gevoel van kreeg. Zijn blik gleed weer naar het raam. De jongen stond er nog steeds. De intense blik in zijn ogen verraadde de vurige wens om ooit ook zo piano te kunnen spelen. Het door de barkeeper aangeboden volgende glas bier sloeg hij af. Hij speelde door, wilde juist nu niet stoppen. Hij wenkte de jongen, wiens ogen groot van verbazing werden.

Even later stapte de jongen, omhuld door de eerste sneeuwvlokken die vrolijk om zijn hoofd dwarrelden, het café binnen.

Toch nog Kerstmis, mompelde hij, terwijl hij de intro speelde voor een jazzbewerking van *Stille Nacht Heilige Nacht*.

In dit boek nu eens geen vals beeld van Kerstmis als een aaneenschakeling van harmonieuze dagen, zoals ons vaak voorgespiegeld wordt door tijdschriften en sociale media.

In alle verhalen hangt over de dagen voor Kerstmis een sombere, door pech of andere narigheid veroorzaakte grauwe sluier. De komst van het kerstfeest weet daarin toch elke keer weer verandering te brengen.

De verrassende en soms zelfs hilarische ontknoping wordt stevast begeleid door het vallen van sneeuw, een kerstfenomeen dat door de klimaatverandering dreigt te verdwijnen. Daarom krijgt sneeuw een ereplaats als einde van de rode draad die de rampzalige toestanden met piano's, kalkoenen, financiële ellende en foute vakanties met elkaar verbindt.

Heerlijke verhalen om in je eentje te lezen of om voor te lezen tijdens een kerstdiner met familie en/of vrienden.

Dan worden het toch nog harmonieuze kerstdagen.

Auteur Enno van der Schans (1945) heeft zijn leven lang als advocaat gewerkt. Hij heeft het schrijven van juridische teksten verruild voor het spelen van jazzmuziek op de piano. Dat dit om een oude liefde gaat blijkt uit het autobiografisch getinte verhaal over de Bakfietspianist.

Zijn broer Roelof van der Schans heeft zijn sporen verdiend als docent Tekenen en illustrator van kinder- en jeugdboeken. Zijn illustraties in dit boek sluiten zo goed aan bij de verhalen, dat je bijna vermoedt dat de beelden er eerder waren dan de woorden.

